Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dn.27 maja 1932 r. 671.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

VII.SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

---ooO§Ooo---

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

D o k o ł a l i t e w s k o - ł o t e w s k i c h r o k o w a ń h a n d l o w y c h ."Lietuvos Aidas" /Nr.115/: 23 b.m. rozpoczęły się litewsko-łotewskie rokowania handlowe. Obaj prezesowie delegacyj Dobkiewiczius i Ulmanis udzielili prasie w tej sprawie wywiadów. Ulmanis m.in.oświadczył, że w końcu grudnia r.b. upływa termin litewsko-łotewskiego traktatu handlowego i w związku z tem czas najwyższy porozumieć się przedstawicielom obu państw w sprawie ewentualnego przedłużenia traktatu, względnie omówienia pewnych zmian. W ciągu półtora roku,odkąd traktat zobowiązuje, oba kraje miały dosyć czasu, by poczynić wnioski co do tego na jakich zasadach nowy traktat należy zawrzeć. Ulmanis spodziewa się, że w czasie obecnych rokowań osiągnie się porozumienie w sprawie stworzenia nowego traktatu handlowego, który w znacznej mierze rozszerzy i pogłębi ekonomiczną współpracę obu krajów. Dalej Ulmanis wskazał na to, że na Litwie w ostatnich czasach dają się słyszeć głosy, że system kontyngentów i ograniczenia walutowe na Łotwie stanowią poważne przeszkody dla eksportu litewskiego do Łotwy. Ulmanis tłumaczy zmniejszenie się eksportu nie środkami restrykcyjnemi ze strony Łotwy, a wyłącznie tem, że Litwa importuje do Łotwy jedynie produkty rolne, których ceny w ostatnich czasach katastrofalnie spadły. W związku z tem bilans handlowy w roku ubiegłym między Litwą a Łotwą wyraził się 600 tys.łatów aktywów na rzecz Łotwy. W związku z tem zarzuty litewskich sfer gospodarczych pod adresem Łotwy są nieuzasadnione. Należy się spodziewać, że w czasie rokowań znajdzie się wspólny język i dojdzie się do wygodnego dla obu stron porozumienia.

Dobkiewiczius ze swojej strony oświadczył, że ze strony litewskich sfer gospodarczych w ostatnich czasach napłynęło wiele skarg z powodu anormalnej sytuacji, która daje się zauważyć w stosunkach handlowych litewsko-łotewskich. W wyniku kontyngentów łotewskich i ograniczeń walutowych eksport towarów z Litwy do Łotwy spotyka się z wyjątkowo wielkiemi trudnościami. Kupcy litewscy nie otrzymują pozwoleń od łotewskiej komisji importowej na import swych towarów do Łotwy. O ile zaś pozwolenie takie otrzymują, to całemi miesiącami muszą czekać na pieniądze za swe towary, gdyż łotewska komisja walutowa niekiedy daje pozwolenie na wysyłanie walut zagranicznych, a niekiedy pozwolenia odmawia. Ustawa łotewska w sprawie importu kontyngentów przewiduje kontyngenty w wys.75% importu zeszłorocznego. Faktycznie zaś import niektórych towarów litewskich do Łotwy nie stanowi nawet 5% importu rocznego. Zadaniem obecnych rokowań jest usunięcie anormalnych warunków i przywrócenie sytuacji, w której możliwem by było wprowadzenie w życie istniejącego traktatu handlowego między Łotwą a Litwą. Przy dobrych chęciach zadanie to może być zrealizowane. Z chwilą pokonania trudności hamujących operacje handlowe między Litwą a Łotwą stosunki gospodarcze między obu państwami znowu staną się normalne.

Poruszając sprawę rozszerzenia traktatu handlowego, ewentualnie jego zmiany czy też stworzenia traktatu nowego, Dobkiewiczius oświadczył, że nie należy to do zadań obecnych rokowań. Traktat, zobowiązujący obecnie kończy się w styczniu roku przyszłego. Oba kraje do 15 lipca mogą traktat wypowiedzieć. W przeciwnym razie traktat automatycznie się przedłuża. Zdaniem sfer litewskich byłoby rzeczą przedwczesną mówić o stworzeniu nowego traktatu, gdyż realizacja dawnego traktatu napotyka na wielkie przeszkody. Kwestja stworzenia nowego traktatu, względnie przedłużenia traktatu dawnego nie była jeszcze na Litwie rozpatrywana. Delegacja litewska pod tym względem nie ma żadnych pełnomocnictw.

E c h a a r t y k u ł u N o w a c z y ń s k i e g o w s p r a w i e p o r o z u m i e n i a z L i t w ą i C z e c h o s ł o w a c j ą w "L i e t.A i d a s"."Lietuvos Aidas" /Nr.115/zamieszcza streszczenie ostatniego artykułu Nowaczyńskiego w "Gazecie Warszawskiej" p.t."Kiedyż nareszcie ten pokój z Litwą?" Nowaczyński w artykule tym wzywa do jak najrychlejszego porozumienia się Polski z Czechosłowacją i Litwą, jako krajami, gdzie istnieje znaczna mniejszość polska. Porozumienie takie, zdaniem Nowaczyńskiego, wywarłoby dodatnie wrażenie w Europie.

Streszczenia artykułu Nowaczyńskiego nie zopatruje "Liet.Aidas" w żadne komentarze.

I n c y d e n t w B e l g j i z p o w o d u m a p L i t w y. "Liet.Žinios" /Nr.116/ przedrukowują wiadomość z "Il.K.C." o następującym incydencie w Belgji: Na belgijskich stacjach kolejowych rozwieszone były mapy Litwy odbite w Kownie. Na mapach tych Wileńszczyzna i Grodzieńszczyzna przedstawione były jako części składowe Litwy.Poseł polski w Belgji Jackowski zwrócił się w związku z tem do belgijskiego M.S.Z. z żądaniem zdjęcia tych map. Rząd belgijski po zbadaniu sprawy zakomunikował poselstwu polskiemu, że nakazał zarządowi kolejowemu zedrzeć tego rodzaju mapy Litwy. Pozatem rząd belgijski zwrócił na to uwagę przedstawicielowi belgijskiemu, ostrzegając go kategorycznie, by na terytorjum belgijskiem nie była prowadzona tendencyjna propaganda przeciwko Polsce.

S t a n o w i s k o H i n d e n b u r g a w z g l ę d e m L i t w y w 1 9 1 7 r."Lietuvos Žinios" /Nr.116/ przedrukowują z "Il.K.C." następującą wiadomość, która wykazuje właściwe intencje niemieckie względem Litwy, świadcząc, że imperjaliści niemieccy w swoim czasie zdecydowani byli na całkowitą aneksję względem Litwy. Charakterystycznym dokumentem tych dążeń jest mało znany album pamiątkowe p.nazwą "Erinerungagabe der Verwaltung des Gebietes Ober Ost für Generalfeldmarschall von Hindenburg und General Ludendorff". Album zawiera poza autorytatywnym tekstem mowy feldmarszałka Hindenburga, wygłoszonej w Wielkiej KwaterzeGłównej dn.2 stycznia 1927 r. szereg niezwykle ciekawych zdjęć m.in.odbitkę pięknie wykonanego adresu, wręczonego Hindenburgowi przez Ober Ost z podpisami wszystkich władz okupacyjnych na terytorjum Litwy, Białegostoku, Grodna, Wilna, Suwałk i t.d.

Album zostało wydane przez wojskowe władze okupacji niemieckiej z następującem, wyraźnem zastrzeżeniem, by o wręczeniu albumu, treści jego i ilustracjach zachowano tajemnicę.

W dniu tym w związku z Nowym Rokiem i świętem Bożego Narodzenia zjawiła się w Wielkiej Kwaterze Głównej delegacja wojskowych władz okupacyjnych, pragnąc równocześnie dowiedzieć się o losach zdobytych "krwią i żelazem" ziem litewskich. W odpowiedzi Hindenburg m.in.zaznaczył:

"Nasza wojenna sytuacja jest korzystna i Pan Bóg będzie nadal z nami". "Ojczyzna może być dumna z tego - rzekł zwracając się do oficerów Ober-Ostu - coście, moi panowie stworzyli i dzieło to będzie,należy się spodziewać, trwałem, ja sądzę, że my nie oddamy tego, tak licznemi ofiarami okupionego obszaru".

Że Litwa miała już nigdy nie wyjść z obcęgów pruskich, podkreślały także złożone przez ks.Isenburga-Birsteina symboliczne dary. Ów wielkorządca Litwy darował Hindenburgowi w imieniu władz Ober-Ostu artystyczny posąg, przedstawiający wykutą z żelaza postać Litwinki z pozłacanym wieńcem dożynkowym w jednej ręce i snopem zboża w drugiej - dzieło prof.Akademji Sztuk Pięknych w Berlinie.

Załamanie frontu na zachodzie przekreśliło te plany. Czy na długo?

P r o f .S t a n i e w i c z n a L i t w i e ."Liet.Žinios"/Nr.117/: B.polski minister Rolnictwa p.W.Staniewicz przybył w dn.14 maja za zezwoleniem M.S.Wewn. przez Rudziszki na Litwę do swej matki w majątku Zeljampol w pow.trockim. P.Staniewicz gościć ma na Litwie ok.miesiąca.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Z m i a n a s t a t u t u u n i w e r s y t e t u k o w i e ń s k i e g o ."Rytas" /Nr.95/: W tych dniach została zatwierdzona zmiana §§47 i 72 statutu uniwersytetu kowieńskiego, na mocy której uniwersytet uzyskał prawo obierania 2-ch prorektorów.

Pozatem pensja rektora z 1200 lt. została zmniejszona do 1000 lt. Dotychczas prorektor pobierał 600 lt., obecnie zaś dwaj prorektorzy będą pobierali po 500 lt.

P r o j e k t u p a ń s t w o w i e n i a z a w o d u a d w o k a c k i e g o ."Rytas" /Nr.95/: Lit.Rada Satnu opracowuje projekt ustawy, który przewiduje zupełną reorganizację ustroju zawodu adwokackiego.

Projekt ustala, iż prezsa Rady Adwokackiej będzie wyznaczał prezydent Republiki, zaś członków /adwokatów/ - minister Sprawiedliwości.

Stopień pomocnika adwokata przysięgłego ma być zupełnie zniesiony.

P r o j e k t utworzenia "I z b y P r a c y"."Rytas"/N.95/: Lit.Naczelny Inspektorat Pracy zwrócił się do Międzynarodowego Biura Pracy" z prośbą o dostarczenie mu instrukcyj, w jaki sposób zakładane są Izby Pracy.

Po otrzymaniu instrukcyj Inspektorat zwróci się z tą sprawą do miejscowych samorządów, a następnie przystąpi do utworzenia w Litwie "Izby Pracy".

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"L i e t u v o s A i d a s" o potrzebie zgłębienia kwestji kłajpedzkiej."Liet.Aid."/Nr.115/ z 24.V.32 r.Art.p.t."Spójrzmy głębiej. Streszczenie:

Jedno z pism niemieckich doniosło, że organizacje wojskowe w Prusach wschodnich pragnęły zaatakować Kłajpedę i jedynie interwencja ministra Reichswehry Groenera zapobiegła awanturze.

Trudno przypuścić, by odpowiedzialni politycy niemieccy mogli planować podobne awantury. Litwa otrzymała Kłajpedę nie od Niemiec. Zresztą litewskie organy bezpieczeństwa również czuwają i awanturnicy napotkaliby na opór.

Litwa nie zamierzała wbrew rozsiewanym przez ludzi złej woli pogłoskom, obalać autonomji kłajpedzkiej. Litwa musi autonomji przestrzegać.

Kłajpeda, która kilkaset lat żyła życiem odrębnem, zachowała też odrębne cechy, których ignorować niepodobna. Jedynie dłuższy czas mógłby różnice między Kłajpedą a Wielką Litwą wyrównać. Kłajpedę łączy natomiast z Wielką Litwą wspólną krew, język, a przedewszystkiem wspólne życie gospodarcze. Te wspólne cechy należy poznać i pielęgnować. Ostatnie wybory w Kłajpedzie zmuszają do poważnego traktowania spraw kłajpedzkich przez społeczeństwo litewskie. Na Litwie się przywykło we wszystkiem polegać na rządzie i zwalać nań winę za niepowodzenia. Są jednak sprawy, a należy do nich również Kłajpeda, kiedy rząd, mimo największych wysiłków, nie może osiągnąć pożądanych rezultatów. Sprawy te wymagają współpracy rządu i społeczeństwa.

Kłajpedzianie powątpiewają w litewską twórczość kulturalną, polityczną i gospodarczą. Kłajpedzianie uważają Litwinów za ludzi niższej kultury. W związku z tem Litwini powinni udowodnić, że kłajpedzianie się mylą. Na każdym mieszkańcu Wielkiej Litwy, który udaje się do Kłajpedy ciąży ważny obowiązek reprezentować godnie Litwę i Litwinów. Ze strony Kłajpedy daje się słyszeć wiele skarg, że osoby, które przybyły z Litwy na chwilowy lub stały pobyt, zachowują się niewłaściwie: oddają się pijaństwu, ignorują swój język i obyczaje,nie przestrzegają wymagań etyki i moralności i t.d. Zwłaszcza wiele sobie pozwalają pod tym względem letnicy z Połągi, która jest przecież niedaleko Kłajpedy i której życie znajduje zawsze echo w Kłajpedzie. Czas najwyższy zbadać gruntownie wszystkie przyczyny utrudniające moralne zbliżenie między Kłajpedą a Wielką Litwą. Rzecz prosta, trudno marzyć o tem, by zlitewszczyć Niemców. Chodzi jedynie o to, by kłajpedzianie-Litwini przestali się boczyć na Litwinów z Wielkiej Litwy i poczuli się nietylko kłajpedzianami, lecz i Litwinami.

K r o n i k a.

O d c z y t o K ł a j p e d z i e ."Lietuvos Aidas"/Nr.112/:Dn.19.V. r.b. w gmachu uniwersytetu kowieńskiego kłajpedzianin student p.H.Tumas wygłosił odczyt o Kłajpedzie, w którym podkreślił konieczność zbliżenia Litwinów Wielkiej i Małej Litwy.

W czasie dyskusji ustalono, że prawie wszyscy wójci w Kraju Kłajpedzkim są Niemcami. Przy sporządzaniu list wyborczych przedewszystkiem wciągali oni Niemców, usuwając jednocześnie Litwinów.

Pozatem w szkołach komisyj wyborczych również wchodzili prawie sami Niemcy, którzy wprost "polowali" na głosy niemieckie, zaś Litwinom czynili przy głosowaniu najrozmaitsze trudności.